

Aquest és un examen fet amb fragments dels exercicis realitzats pels alumnes de 2n de Batxillerat. Correspon al examen 4 del models proposats per a Plató.

1. [2 punts] Expliqueu breument (entre seixanta i vuitanta paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

En aquest text de Plató, autor del segle V-IV aC, podem distingir tres idees:

En primer lloc, se'ns diu que els filòsofs han estat ensenyats inicialment igual que els altres, però tenen una capacitat intel·lectual més gran que els altres i han estudiat més anys, és a dir, han adquirit un nivell més alt que els altres i els correspon l'ocupació de guiar els altres.

En segon lloc, ens mostra clarament una visió ètica i parla de la teoria del filòsof-rei. Només aquella persona que ha estat alliberada del món sensible, del món de les ombres, d'allò que és aparent, i ha sortit a l'exterior i ha vist la realitat, coneix la idea de bé i, per tant, està capacitada per a quan toqui baixar a la foscor. Quan estigui allà veurà molt millor que els demés, perquè ja haurà vist allò que és real, la llum vertadera, i així la ciutat serà habitada amb harmonia i no entre ombres aparents.

En tercer lloc, i conclouent el text, l'autor diu que la ciutat que estigui governada per les persones que menys ho desitgin i que tenen el coneixement suficient com per governar-la serà la ciutat més ben administrada, més ben conduïda, perquè els filòsofs coneixen la veritat i sabran com guiar a la gent pel camí correcte. Tot el contrari passaria si la ciutat fos governada per persones que desitgen el poder, però no tenen les qualitats suficients.

2. [1 punt] Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots o les expressions següents:

a) «**La bellesa veritable**»: És la bellesa perfecta, immutable, real, que es coneix mitjançant la raó.

b) «**Imatges**»: Són les ombres, les còpies de les idees, les coses que percebem amb les sentits.

3. [3 punts] Expliqueu el sentit i la justificació de la frase següent del text: «I així la ciutat serà habitada a la llum del dia, i no com entre somnis, com ara moltes ho són». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)

Quan en la frase es diu que l'Estat habitarà en la vigília, vol dir que estaran en harmonia els tres estaments fonamentals (els governants, els guardians i els productors) i que estaran supeditats els uns als altres. A més, vol dir que qui governi coneixerà la idea de Bé: també coneixerà la idea de Justícia. I segons Plató, els únics que coneixen la idea de Bé i que poden governar i fer justícia són els filòsofs. Són ells els que han sortit de la caverna i han contemplat les idees, la vertadera realitat. Només ells han assolit el coneixement.

Que l'Estat visqui entre somnis vol dir que no es guia per la idea de Bé i de Justícia, sinó que es guia pels desitjos físics i per les passions negatives. El món dels somnis és el món sensible, el món de les ombres i les opinions, l'interior de la caverna.

Plató va identificar tres tipus d'ànima: l'ànima racional, la part de la nostra ment capaç de raonar; l'ànima irascible, que té la força com a qualitat principal, i l'ànima concupiscible, que es guia pels desitjos físics i les passions negatives.

Per Plató, els estaments no es determinen pel llinatge o les riqueses: per a ell el que diferencia les persones és la capacitat intel·lectual, el tipus d'ànima que en cadascuna predomina. I, així, els individus de cada un dels estaments de l'Estat estan dirigits per un tipus d'ànima, que és allò que els defineix: els governants, per l'ànima racional, els guerrers o guardians, per l'ànima irascible, i els obrers o productors, per l'ànima racional.

Als filòsofs, com s'ha dit, els correspon governar, només ells poden guiar a l'Estat i als ciutadans pel camí correcte: el camí de la raó i no el dels sentits. Als altres membres de l'Estat els correspon una altra funció. Els guardians són els encarregats de cuidar i protegir els habitants de l'Estat. Els obrers s'encarreguen de cobrir les necessitats dels altres, de produir i proporcionar aliments.

Un Estat just, segons el Filòsof, és aquell en el qual cadascun dels seus membres compleix la seva funció, de manera que s'aconsegueix equilibri i harmonia.

4. [2 punts] Compareu la concepció ètica de Plató amb una altra concepció de la ètica que es pugui trobar en la història del pensament occidental.

Per a Plató, la primacia dintre de l'ànima ha de correspondre al component racional i cada part de l'ànima ha de complir la seva funció. L'ideal per a l'home és un acord harmoniós entre els tres elements de la seva ànima, corresponent el paper rector a la capacitat de raonament. Plató descriu aquesta situació com justícia o salut mental. Segons Plató, l'ànima és justa si cadascuna de les seves parts fa allò que li pertoca.

L'enfocament ètic de Sòcrates era diferent. Ell rebutjava la injustícia com quelcom vergonyós i nociu per a l'ànima. Obrar injustament no només és vergonyós, sinó perjudicial per a qui actua d'aquesta manera. Segons Sòcrates, és pitjor fer el mal que patir-ho. La tesi de Sòcrates implica la idea de l'ànima com allò més valuós de l'ésser humà. Sòcrates entenia la virtut com coneixement de la veritat i possessió de la definició correcta dels valors. Qui fa mal, ho fa per ignorància. Qui actua bé, ho fa perquè ha assolit la definició dels valors. Això es va anomenar intel·lectualisme moral.

L'intel·lectualisme moral connecta Plató amb Sòcrates. Plató va portar l'intel·lectualisme moral de l'ètica a la política. Només els savis coneixen l'idea de Bé i només ells són justos. Per això creia que els únics que poden governar un Estat justament són els filòsofs.

5. [2 punts] Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «El saber assoleix el seu veritable valor si té aplicació en la millora de la societat». Argumenteu la resposta.

Hi ha persones que poden pensar que el veritable valor del saber s'assoleix quan és utilitzat únicament per al propi benefici, ja que això és el més important i està per sobre de tot. La meua opinió és la contrària.

Moltes vegades el saber s'utilitza en benefici propi i perjudicant els altres. Com per exemple, el saber de la medicina. Qui ens assegura que alguna empresa farmacèutica no ha trobat ja una medicina contra la SIDA? Potser si que l'han trobada, però els surt més a compte dir-nos que no i així la gent gastarà més diners per curar-se.

El veritable valor del coneixement s'assoleix quan és utilitzat per al bé comú, quan serveix per a constituir un país unificat i guiat pels veritables valors, com són la justícia, l'amor, la solidaritat, la lleialtat o el respecte. Un món, com l'actual, on se li dóna més valor al benefici propi que a qualsevol altra cosa, on regna l'egoisme i es prefereix utilitzar el coneixement per distorsionar la veritat, o s'amaga, perquè altres no puguin tenir-lo, no pot portar a cap part i no pot estar sentenciat a una altra cosa que no sigui la perdició.